

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Rättssekretariatet

Kattprojektet 2006-2007 i Västmanlands län

Handlingsplaner och riktlinjer för kattärenden

LÄNSSTYRELSENS RAPPORTSERIE

Rapport 2007:8

Länsstyrelsen i Västmanlands län
Handlingsplaner och riktlinjer för kattärenden, Version 2
Rättsekretariatet
Länsstyrelsen i Västmanlands Län
Omslagsbild: Katten Sotis
Foto: Sara Hassellind

Innehåll

Förord	4
1 Inledning	5
1.1 Syfte	5
1.2 Metod	5
2 Herrelösa katter	6
2.1 Lagrum	6
2.2 Herrelösa katter	6
2.3 Bortsprungna katter	6
2.4 Övergivna katter	6
2.5 Lämpliga råd till den som har en herrelös katt på tomten	7
3 Handläggning av ärenden med herrelösa katter	8
4 Flödesschema för handläggning av ärenden med herrelösa katter.....	10
5 Identitetsmärkning av katter	11
5.1 Lagrum	11
5.2 Måste katten identitetsmärkas?	11
5.3 Ansvarsfördelning.....	11
6 Katter som skapar olägenheter hos grannar.....	12
6.1 Lagrum	12
6.2 Rättsfall och tolkning av lagen.....	12
6.3 Ansvarsfördelning.....	13
6.3.1 Fastighetsägaren	13
6.3.2 Kontrollmyndigheten	14
6.3.3 Polismyndigheten	14
7 Flödesschema för katter som skapar olägenheter hos grannar.....	15
8 Katthållare i hyreshus som får klagomål över sin katthållning	16
8.1 Lagrum	16
8.2 Klagomål på olägenhet i hyreshus	16
8.3 Ansvarsfördelning.....	16
8.3.1 Djurägaren	16
8.3.2 Kontrollmyndigheten	16
8.3.3 Polismyndigheten	16
9 Kattsamlare och kattkolonier	17
9.1 Lagrum	17
9.2 Kattsamlare	17
9.3 Kattkolonier	18
9.4 Ansvarsfördelning.....	18
9.4.1 Kattägaren/Kattinnehavaren	18
9.4.2 Kontrollmyndigheten	19
9.4.3 Länsstyrelsen.....	19
9.4.4 Polismyndigheten	19
9.4.5 Fastighetsägaren/Jakträttsinnehavaren	19
10 Infångning av katter	20
10.1 Lagrum	20
10.2 Infångning med stöd av djurskyddslagen eller tillsynslagen.....	20
10.3 Att tänka på vid infångning av katter	21
10.4 Ansvarsfördelning.....	21

10.4.1	Infångaren.....	21
10.4.2	Kontrollmyndigheten	21
10.4.3	Polismyndigheten	21
11	Skadade och sjuka katter	22
11.1	Lagrum	22
11.2	Vem får avliva skadade katter?	22
11.3	Ansvarsfördelning.....	22
11.3.1	Upphittaren	22
11.3.2	Polismyndigheten	22
11.3.3	Kontrollmyndigheten	22
12	Omplacering av katter	23
12.1	Lagrum	23
12.2	Katthem och kattpensionat	23
12.3	Ansvarsfördelning.....	23
12.3.1	Verksamhetsutövaren	23
12.3.2	Kontrollmyndigheten	23
12.3.3	Polismyndigheten	23
13	Avlivning av katter	24
13.1	Lagrum	24
13.2	Vem får avliva en katt?	24
13.3	Ansvarsfördelning.....	26
13.3.1	Fastighetsägaren/Jakträttsinnehavaren	26
13.3.2	Polismyndigheten	26
13.3.3	Veterinären	26
13.3.4	Kontrollmyndigheten	26
14	Myndigheter inom djurskyddsområdet.....	27
14.1	Jordbruksverket.....	27
14.2	Länsstyrelsen, Rättssekretariatet	27
14.3	Polismyndigheten	27
14.4	Kommunen	28
15	Organisationer och föreningar.....	29
15.1	Fédération Internationale Féline, FIFe	29
15.2	Sveriges Kattklubbars Riksförbund, SVERAK.....	29
15.3	Djurskyddet Sverige	29
15.4	Djurhemsföreningen	30
16	Källförteckning	31
16.1	Propositioner	31
16.2	Lagar	31
16.3	Förordningar	31
16.4	Föreskrifter och allmänna råd.....	31
16.5	Domar.....	31
16.6	Litteratur	31
	Bilaga 1 Sammanställning över hantering av kattärenden i kommunerna....	32
	Bilaga 2 Rikspolisstyrelsens skrivelse om kostnadsansvar för avlivning av djur enligt 30 § djurskyddslag	34
	Bilaga 3 Jordbruksverkets skrivelse angående kostnadsansvar för att avliva skadad eller sjuk katt som upphittats av enskild.....	36
	Bilaga 4 Djurskyddsmyndighetens yttrande	37

Förord

Rapporten behandlar och sammanställer lagstiftning inom flera områden för katter. Den kan användas som en uppslagsbok för myndigheterna i kattärenden. Lagstiftningen är inte fullständig inom området och det innebär att tolkning av gällande lagstiftning har fått göras inom några områden. Samtliga katter omfattas av djurskyddslagen och dess förordningar. Rapporten syftar främst till att klargöra vilka myndigheter som berörs i respektive ärende. Rapporten är framtagen av en arbetsgrupp med representanter från länets kommuner samt Länsstyrelsen, Rättssekretariatet

Länsveterinär Per Sahlander och djurskyddshandläggare Sara Hassellind har svarat för den slutliga utformningen av rapporten.

Rapporten publiceras i Länsstyrelsens rapportserie.

1 Inledning

Flera klagomål inkommer årligen till miljöförvaltningarna i länet, länsstyrelsen och polismyndigheten gällande katter. Klagomålen gäller herrelösa katter, lös-springande katter som förorenar i sandlådor, kattsamlare med mera. Katten omfattas idag av flera lagstiftningar; Djurskyddslag (1988:534), Lag (1943:459) om tillsyn över hundar och katter samt Lag (1938:121) om hittegods. (I texten benämner vi lagen (1943:459) om tillsyn över hundar och katter som "tillsynslagen" och lagen (1938:121) om hittegods som "hittegodslagen"). Kontrollmyndigheter på lokal nivå är kommunen och polismyndigheten.

1.1 Syfte

Syftet med rapporten är att ta fram en policy i kattärenden som skall vara till hjälp för hur berörda myndigheter bör agera. Genom handlingsplaner och riktlinjer vid hantering av olika typer av kattärenden och en klar ansvarsfördelning mellan berörda tillsynsmyndigheter, kan ärenden handläggas effektivare och snabbare.

1.2 Metod

Länsstyrelsen bjöd in till en länsträff hösten 2005 där svårigheter i kattärenden diskuterades med kommunerna. Inventering skedde genom ett frågeformulär där situationen i länets kommuner gällande hantering av kattärenden besvarades (se bilaga 1). Följande frågor togs upp; vilka kattärenden är vanligast förekommande, finns handledning för kattfrågor, katthem i kommunerna samt kontakt med veterinär och polis. En arbetsgrupp för kattprojektet bildades under 2006 bestående av djurskyddsinspektörer från Arboga Miljö- och byggförvaltning, Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning, Sala bygg- och miljöförvaltning, Västerås miljö- och hälsoskyddsförvaltning samt Länsstyrelsen, Rättssekretariatet.

Underlag för projektgruppens arbete har varit lagstiftning, litteratur inom området, rättsfall, erfarenheter från andra kommuner och yttranden från andra myndigheter.

Under våren 2006 har sammanställning av olika typer av kattärenden skett i arbetsgruppen. I september 2006 har länets kommuner, länsstyrelsen och polismyndigheten samlats för att ta del av projektet. Vintern 2006-2007 har rapporten remitterats till samtliga kommuner i länet, närpolisområden, polismyndigheten i Västerås samt Rättssekretariatet på Länsstyrelsen. Synpunkter har inkommit på rapporten och den har reviderats under våren 2007.

2 Herrelösa katter

2.1 Lagrum

2, 3, 9, 26, 30-36 §§ djurskyddslag (1988:534)

7 § lag (1943:459) om tillsyn över hundar och katter

Lag (1938:121) om hittegoods

3 kap 6 § ordningslag (1993:1617)

16 kap 13 § brottsbalk (1962:700)

2.2 Herrelösa katter

”Katter betraktas som husdjur som sedan länge lever tillsammans med oss människor. Någon vild kattstam lär inte finnas i Sverige utan den allmänna meningen förefaller vara, att de katter som ses hemlösa, är övergivna och förvildade och deras avkomma (Striwing & Åslund, 2005). Herrelösa katter kan delas in i kategorierna ”bortsprungna” och ”övergivna” katter. Figur 1

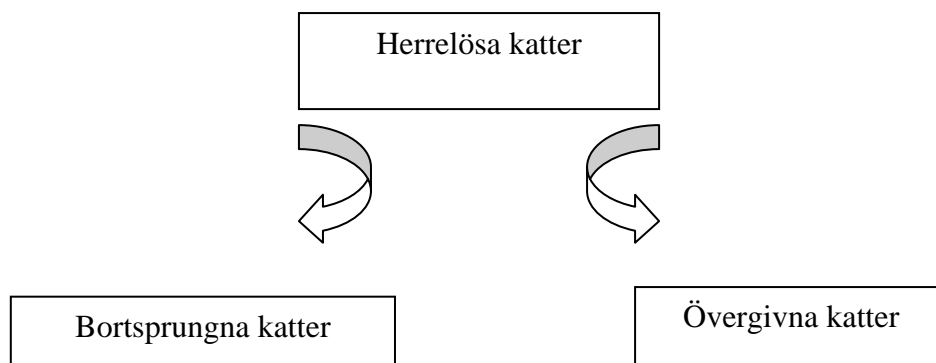
Kattprojektgruppen delar denna uppfattning och kommer därför inte att använda begreppen ”vilda” katter eller ”vildkatter” i denna rapport utan benämner alla katter som till synes saknar ägare som ”herrelösa” katter.

2.3 Bortsprungna katter

Bortsprungna katter kan omfattas av hittegodslagen om de dels har kommit ur ägarens besittning och dels inte är övergivna. Bortsprungna katter omfattas även av djurskyddslagen och senare även av tillsynslagen. Bilaga 4 Djurskyddsmyndighetens yttrande

2.4 Övergivna katter

Övergivna katter omfattas också av djurskyddslagen och tillsynslagen, men inte av hittegodslagen. Bilaga 4 Djurskyddsmyndighetens yttrande

Figur 1 Indelning av herrelösa katter.

2.5 Lämpliga råd till den som har en herrelös katt på tomten

- **Mat** – Om man börjar ge katten mat så kommer den tillbaka. Man kan aldrig sluta att mata den eller resa ifrån den flera veckor på semester och så vidare. Katten ger nämligen inte upp på en gång, den väntar troget vid dörren och blir en ”omvänd” sommarkatt. Man kan betraktas som djurhållare så fort man börjat mata en katt och är då skyldig att se till att katten fullt ut sköts i enlighet med djurskyddslagen.
- **Skydd** – Man kan likaså betraktas som djurhållare om man tar in katten en iskall vinternatt. Katten sover gärna inne även under sommaren. Lugn, skydd och mjuka soffor tilltalar katter. Katten kommer igen och igen, jamar och vill in.
- **Allergi** – Ta aldrig in en katt om allergi finns i familjen eller närmaste vänskretsen. En katt i en familj med en allergisk medlem blir snart en ohållbar situation.

3 Handläggning av ärenden med herrelösa katter

Ärenden där personer kontaktar kontrollmyndigheten angående upphittade katter handläggs enligt följande.

Myndigheten frågar upphittaren:

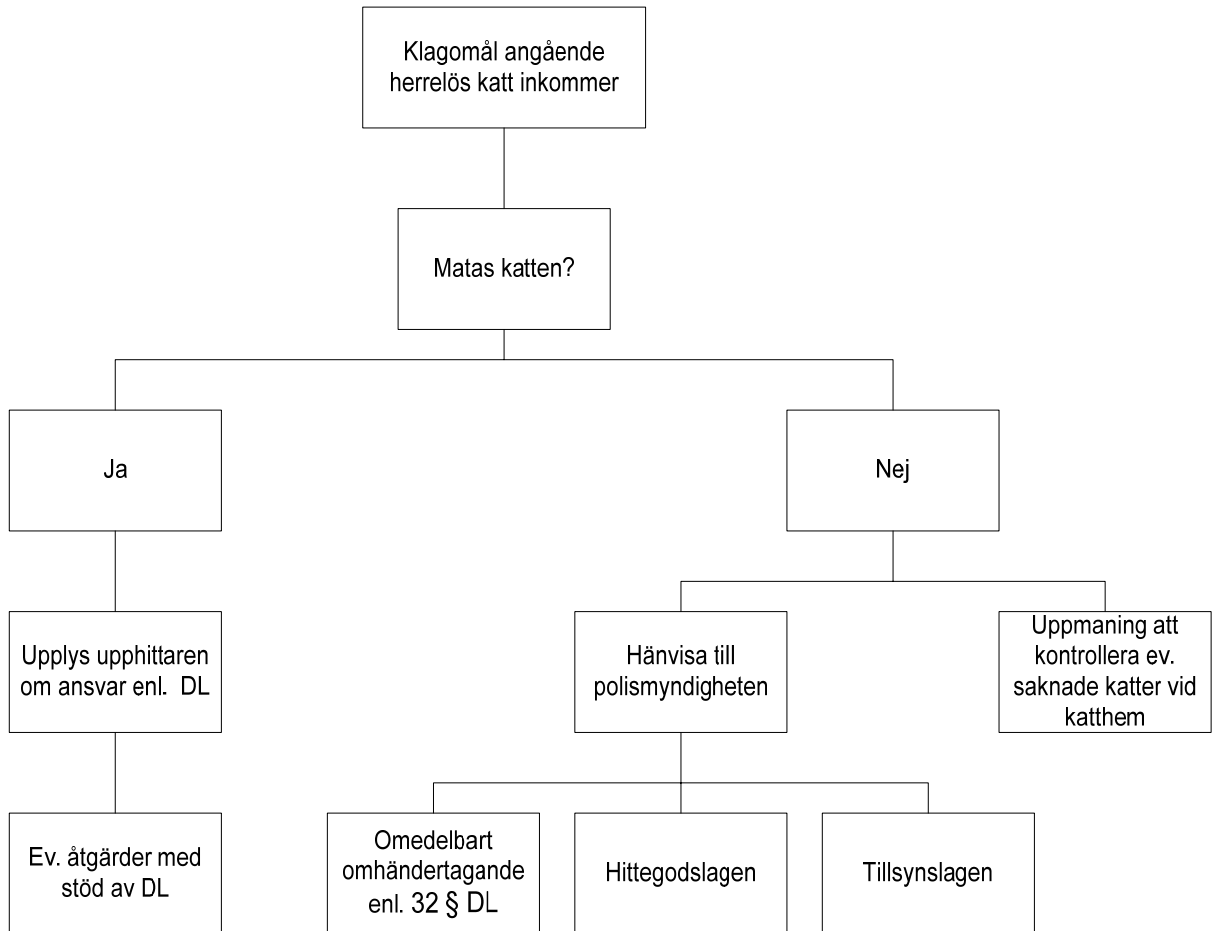
- Matar upphittaren regelbundet katten?
  - **Om ja**, upplys upphittaren om att han/hon då är djurhållare enligt djurskyddslagen. Hänvisa till förarbetena till djurskyddslagen. Den som matar katten är skyldig att sköta den i enlighet med djurskyddslagstiftningen vad gäller till exempel mat, daglig tillsyn och skydd mot onödigt lidande och sjukdom. Om klaganden motsätter sig detta kommer kontrollmyndigheten att förelägga honom/henne med stöd av 26 § djurskyddslagen om att sköta katten i enlighet med djurskyddslagstiftningen. Upplys klaganden om att upprepade förelägganden kan leda till att han/hon får djurförbud. Omedelbart omhändertagande med stöd av 32 § djurskyddslagen kan bli aktuellt om klaganden vägrar ta på sig ansvaret för katten/katterna och slutar mata den.
  - **Om nej**, hänvisa upphittaren till polismyndigheten och uppmana honom/henne att anmäla katten som upphittat gods. Det är också lämpligt att myndigheten även ber upphittaren kontakta djurhem i kommunen för att höra om de vet om någon saknar en katt som motsvarar beskrivningen av den upphittade. Många djurhem har listor över upphittade och bortsprungna katter. Polismyndigheten ställer frågor, se sidan 9, för att försöka ta reda på om katten är bortsprungen eller övergiven osv. Kontroll om katten motsvarar beskrivningen av en anmäld saknad katt görs. En kontroll görs för att ta reda på om katten är ID-märkt och om ägaren är registrerad i Svenska Kennelklubbens register. Polismyndigheten får därefter göra en bedömning från fall till fall om de måste besluta om omedelbart omhändertagande med stöd av 32 § djurskyddslagen, om de kan handlägga ärendet som ett hittegoodsärende eller avliva katten med stöd av tillsynslagen. Polismyndigheten underrättar miljöförvaltningen om vidtagna åtgärder.

Frågor som polismyndigheten kan ställa till upphittaren för att avgöra om katten är bortsprungen eller övergiven osv:

1. Vad är det för typ av område (landsbygd, tätbebyggelse osv)?
2. Hur länge har katten befunnit sig i området?
3. Har upphittaren försökt få tag på ägaren (annonsering m m)?
Vet eller har upphittaren misstanke om vem ägaren är?
4. Kan man närma sig katten?
5. Har katten halsband eller annan märkning?
6. Hur är kattens allmäntillstånd (hull, päls, skador, avvikande beteende osv)?

4 Flödesschema för handläggning av ärenden med herrelösa katter

Flödesschema för handläggning av ärenden med upphittade katter

5 Identitetsmärkning av katter

5.1 Lagrum

Lag (2000:537) om märkning och registrering av hundar

3, 3a, 5a §§ Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:14) om operativa ingrepp på eller injektioner till djur L 41

5.2 Måste katten identitetsmärkas?

Hundar ska identitetsmärkas och ägaren ska registrera sig i det centrala hundregistret, enligt lagen om märkning och registrering av hundar. Motsvarande bestämmelser finns inte för katter idag, men man kan och bör märka sina katter ändå. Vanligen görs detta med mikrochip eller tatuering i örat hos veterinär eller annan godkänd märkare. Sedan den 1 juli 2003 har Sveriges Kattklubbars Riksförbund, SVERAK, som krav att deras medlemmars katter som används i avel och katter över 10 månader som ställs ut på svenska utställningar skall vara ID-märkta.

5.3 Ansvarsfördelning

Det saknas idag lagstöd för att kräva identitetsmärkning av katt. Projektgruppen anser att man ändå bör märka sina katter.

6 Katter som skapar olägenheter hos grannar

6.1 Lagrum

1, 7 §§ lag (1943:459) om tillsyn över hundar och katter

9 kap 9 § miljöbalk (1998:808)

36 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

3 kap 1 §, 12 kap 25 § jordabalk (1970:994)

Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:18) om uppfödning, försäljning och förvaring av hundar samt förvaringsutrymmen för och avel med hundar och katter, L 102

Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:5) om kravet på tillstånd enligt 16 § djurskyddslagen (1988:534) för hållande m m av häst, hund, katt och övriga sällskapsdjur, L 120

6.2 Rättsfall och tolkning av lagen

Miljödomstolen har i ett mål (Tingsrätten i Stockholm, dom 2001-12-20 mål M 398-00) tagit ställning till om tre katter som passerar en villatomt skulle vara en olägenhet för människors hälsa enligt miljöbalken. Miljödomstolen avslog den klagande grannens besvär. En familj kan ha upp till några stycken katter och det skall accepteras att de rör sig fritt utomhus. Allergiriskan då en katt passerar tomten skall anses som en ringa störning och är inte en olägenhet för människors hälsa enligt miljöbalken. Det är fastighetsägarens uppgift att freda sig från att en katt tränger sig in i hus, ligger på sittdynorna i trädgården, gör spår på trädgårdsbord vid fuktig väderlek, orsakar avföring i trädgårdsland och rabatter mm. Han får själv överväga vilket skydd som kan finnas för att freda tomten från passerande katter.

Den gamla synen på katten som en välkommen råttfångare runt bostaden och i ladugården, men som en fredlös skadegörare, så snart den begav sig utanför den gård eller tomt där den hörde hemma, har inte längre stöd i lagen sedan dåvarande 23 § lagen (1938:274) om rätt till jakt upphävdes 1987. Det betyder, att katter inte längre riskerar livet om de lämnar gård eller trädgård där de hör hemma, något som katter gärna gör. Lag och praxis ger numera katter denna rörelsefrihet, samtidigt som kattägare har i lag föreskrivna skyldigheter att utöva tillsyn över sina katter. Med denna lagändring flyttades katten ur jaktlagstiftningen och in i tillsynslagen 7 § (Striwing & Åslund, *Djurskydd Fakta och tips*, 2005, s. 216).

[...] katten är ett djur, som har rätt till viss rörelsefrihet utan att nödvändigtvis promeneras i koppel eller på annat sätt vara "lotsad" av någon, åtminstone på andra ställen än i staden. [...] Denna inställning kommer till uttryck i ett beslut av JO (1996-08-30, Dnr 2202-1995).

Hällefors kommun skickade ut ett informationsblad till kommuninnevanarna om hållande av katt. Ärendet anmäldes till JO som fastslog att innehållet i informationsbladet inte korrekt återgav vad som gällde i lagstiftningen beträffande katt. Kommunen hade angett att katter inte fick gå ut om inte matte eller husse var med. De hade ställt strängare krav än lagstiftningens krav på att katter skall hållas under tillsyn. Det finns inte heller något strikt ansvar för kattägare om en skada orsakats av en katt. Kattägaren har inte strikt ansvar utan ansvar på vållandegrund. Den som har skadats måste visa, att skadan orsakats av den individuella katten, t.ex. repor i lacken på en parkerad bil. Ansvar för skadan torde därför i allmänhet bli utkrävbart först sedan en kattägare underrättats om att just hans katt vållar problem av visst slag. Vidtar han därefter inte tillräckliga åtgärder för att hindra att problemet upprepas kan kostnad utkrävas. Det åligger den som anser sig ha besvär av någon annans katt att säkra bevisning att en bestämd katt åstadkommer skada eller olägenhet. Man bör även säkra bevisning om att kattägaren underrättats om problemet, antingen genom att man ser till att någon närvarar vid samtalet eller att kattägaren får ett skrivet brev om problemen genom t.ex. rekommenderat brev med mottagningsbevis. Tillsynslagen saknar straffbestämmelser för bristande tillsyn av katt.

6.3 Ansvarsfördelning

6.3.1 Fastighetsägaren

- informerar sig om det är herrelösa katter eller katter som har en känd ägare,
- vidtar de åtgärder som tex. avskärmar katterna från sandlådor mm,
- kan, när det finns ett generellt problem inom ett område, utarbeta regler och informera till sina hyresgäster gällande katter,

- ansöker om tillstånd för att avliva katt inom tätbebyggt område, om katterna omfattas av 7 § tillsynslagen
- avlivar katter som med skäl kan antas vara övergivna eller förvildade, med stöd 7 § tillsynslagen.

6.3.2 Kontrollmyndigheten

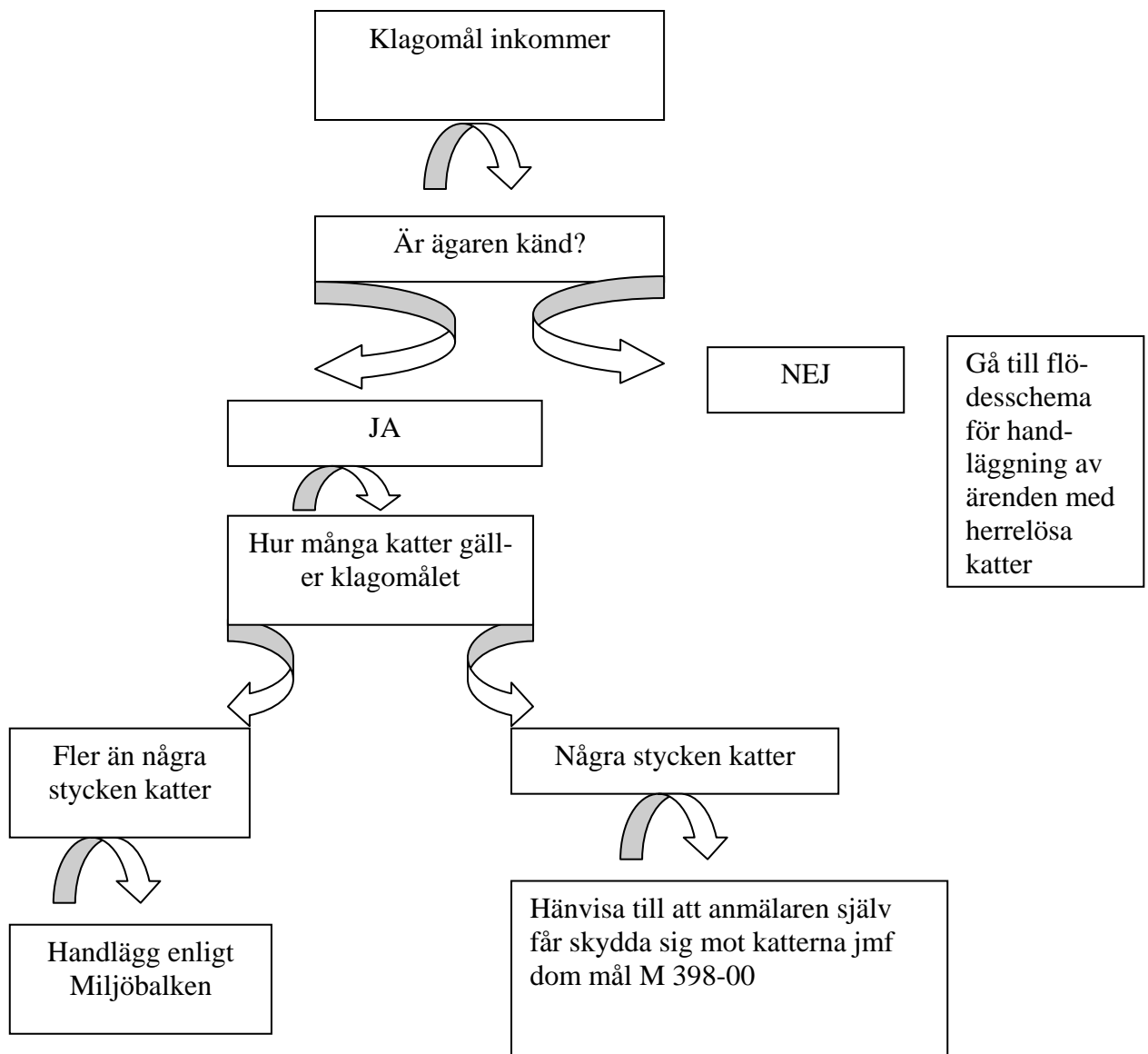
- avgör om ärendet kräver åtgärder från myndighetens sida enligt miljöbalken och/eller djurskyddslagen.

6.3.3 Polismyndigheten

- ger tillstånd till fastighetsägare/jakträttsinnehavare att avliva katter som med skäl kan antas vara övergivna eller förvildade, med stöd av 7 § tillsynslagen.

7 Flödesschema för katter som skapar olägenheter hos grannar

Det är viktigt att respektive myndighet avgör var gränsen går för ”några stycken katter”.

Figur 2 Flödesschemat för klagomål om katter som vistas utomhus. Klagomål från grannar i hyreshus gällande kattluktt från lägenhet hanteras inte i detta avsnitt.

8 Katthållare i hyreshus som får klagomål över sin katthållning

8.1 Lagrum

12 kap 9, 15, 24, 25, 42 §§ Jordabalken (1970:994) (ofta kallad "hyreslagen")

36 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

8.2 Klagomål på olägenhet i hyreshus

Katter som är okastrerade och hålls inomhus kan börja markera sitt revir på möbler, tapeter, gardiner etc. Det kan även gälla katter som kissar inomhus för att markera att det är missnöjda med sin tillvaro. Katterna mår inte bra av att vistas i denna typ av miljö då ammoniakhalterna ofta är mycket höga. Klagomålen om lukt kommer från grannar och fastighetsägare till kontrollmyndigheten.

Enligt jordabalken skall hyresgästen under hyrestiden väl vårda lägenheten. Hyresvärden ska vid uthyrning hålla lägenheten i sådant skick att den enligt den allmänna uppfattningen i orten är fullt brukbar för det avsedda ändamålet. Hyresgästen skall se till att de som bor i omgivningen inte utsätts för störningar som i sådan grad kan vara skadliga för hälsan eller annars försämrar deras bostadsmiljö. Hyresrätten är förverkad och hyresvärden berättigad att säga upp avtalet i förtid om lägenheten på annat sätt vanvårdas eller hyresgästen åsidosätter skyldigheterna enligt 12 kap 25 § jordabalken vid användning av lägenheten.

8.3 Ansvarsfördelning

8.3.1 Djurägaren

- skall sköta katten enligt djurskyddslagen och hyreslagen
- vidtar de åtgärder som krävs för att avbryta kattens beteende,

8.3.2 Kontrollmyndigheten

- avgör om ärendet kräver åtgärder från myndighetens sida enligt miljöbalken och/eller djurskyddslagen

8.3.3 Polismyndigheten

- bistår med handräckning om det krävs för ärendet

9 Kattsamlare och kattkolonier

9.1 Lagrum

16, 24, 24a-b, 26, 27, 27a, 29, 31-36 §§ djurskyddslag (1988:534)

7 § lag (1943:459) om tillsyn över hundar och katter

16 kap 13 § brottsbalk (1962:700)

5 § Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:5) om kravet på tillstånd enligt 16 § djurskyddslagen för hållande mm av häst, hund, katt och övriga sällskapsdjur, L 120

11-14 §§ Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:18) om uppfödning, försäljning och förvaring av hundar samt förvaringsutrymmen för och avel med hundar och katter, L 102

9.2 Kattsamlare

Det förekommer att människor av välvilja och omtanke privat börjar ta hand om fler och fler katter som kanske skänkts till dem, hittats övergivna osv. Det som utmärker dessa människor är att de inte inser att de har för många katter. De har svårt att göra sig av med dem och vill ofta ta hand om alla på egen hand. Oftast kastreras inte katterna, utan de börjar föröka sig. Hålls katterna inomhus finns stor risk för inavel. Många kattsamlare klarar inte av att hålla efter katterna när de uträttar sina behov i bostaden, vilket kan leda till lidande för katterna samt lukt och eventuellt olägenheter för närboende. Katterna mår sällan bra i dessa miljöer om de hålls för många på en för liten yta. De har svårt att komma undan andra katter, de tvingas konkurrera om mat, matplatser, sovplatser och så vidare. De mår inte heller bra av den lukt som den kvarliggande kattavföringen och urinen i bostaden ger upphov till. Infektionssjukdomar som till exempel kattsnuva, kattpest och FIP (felin infektiös peritonit) sprids också lätt bland katterna.

Det kan vara svårt att avgöra var gränsen går för ägande av katter. Det är projektgruppens uppfattning att en så kallad kattsamlare kan anses vara ägare till de katter som personen matar och sköter om. Av propositionen (1987/88:93, s. 15) till djurskyddslagen framgår att ”ansvaret för att djuren behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande åvilar primärt varje enskild människa som har djur i sin vård”.

En katthållare kan föreläggas, med eller utan vite, av kommunens miljönämnd med stöd av 26 § djurskyddslagen om att till exempel minska antalet katter och sköta katterna i enlighet med djurskyddslagstiftningen. Om ett föreläggande inte hjälper så kan ett omhändertagande enligt 31 eller 32 §§ djurskyddslagen och eventuellt ett efterföljande djurförbud enligt 29 § samma lag bli aktuellt. Länsstyrelsen beslutar med stöd av 34 § djurskyddslagen vad som ska hända med ett djur som är omhändertaget och polisen verkställer omhändertagandet.

Enligt 16 § djurskyddslagen och 5 § (DFS 2004:5) krävs tillstånd för den som;

- håller tio vuxna katter eller fler, föder upp tre eller fler kullar per år,
- upplåter tre eller fler katter per år, säljer katter från tre eller fler kullar per år av egen eller annans uppfödning,
- förvarar eller utfodrar fyra eller fler katter på till exempel kattpensionat eller omplaceringshem,
- eller använder katter i yrkesmässig verksamhet.

Tillstånd prövas hos kommunens miljönämnd. Hur stora förvaringsutrymmen för katter minst ska vara med mera regleras i (DFS 2004:18).

9.3 Kattkolonier

Kattkolonier uppstår ofta då människor i ett bostadsområde eller liknande börjar mata övergivna, eller till synes övergivna katter. Fler och fler katter kommer till platsen och så länge de får mat uppehåller de sig i området. Det blir ett djurskyddsproblem eftersom katterna inte får den tillsyn och omvårdnad som de behöver. De far illa av kyla, oväder och så vidare genom att de tvingas att leva utomhus dygnet runt, året runt. De kan förfrysa öron, trampdynor och andra utsatta delar. Sjukdomar och andra hälsoproblem får också lätt fäste i dessa grupper av katter. Slagsmål mellan katter kan tillfoga dem skador med infektioner som följd.

När man talar om kattkolonier så går det ofta inte att spåra den ursprungliga ägaren till den eller de första katterna som anlände till området. Eftersom herrelösa katter omfattas av djurskyddslagen så kan de omhändertaras av länsstyrelsen, kommunen eller polisen med stöd av denna lag.

Tillsynslagen 7 § ger fastighetsägare/jakträttsinnehavare möjlighet att ingripa om katterna med skäl kan antas vara övergivna eller förvildade.

9.4 Ansvarsfördelning

9.4.1 Kattägaren/Kattinnehavaren

- är skyldig att sköta om sina katter enligt djurskyddslag, tillsynslag, miljöbalk,
- skall ansöka om § 16-tillstånd om detta är aktuellt för katthållningen,

9.4.2 Kontrollmyndigheten

- utövar offentlig kontroll över katthållningen med stöd av 24 § djurskyddslagen,
- kan begränsa katthållningen samt förelägga om åtgärder enligt 26 § djurskyddslagen,
- beslutar om omedelbart omhändertagande enligt 32 § djurskyddslagen,
- beslutar om § 16-tillstånd.

9.4.3 Länsstyrelsen

- fastställer eller upphäver kontrollmyndighetens beslut om omedelbart omhändertagande enligt 32 § djurskyddslagen.
- är första instans för överklaganden av kontrollmyndighetens eller polismyndighetens beslut enligt djurskyddslagen eller tillsynslagen,
- fattar beslut om omedelbart omhändertagande eller omhändertagande enligt 31 § djurskyddslagen,
- prövar och beslutar om förbud att ha djur eller visst djurslag enligt 29 § djurskyddslagen.

9.4.4 Polismyndigheten

- bistår kontrollmyndigheten med handräckning enligt 27a djurskyddslagen,
- verkställer kontrollmyndighetens eller länsstyrelsens beslut om omhändertagande enligt 31 eller 32 § djurskyddslagen,
- beslutar om omedelbart omhändertagande enligt 32 § djurskyddslagen,
- ombesörjer att katterna avlivas eller säljs enligt 34 § djurskyddslagen,
- utreder tillsammans med åklagaren brott mot djurskyddslagen eller djurplågeri enligt brottsbalken,
- ger tillstånd inom tätbebyggt område till fastighetsägare/jakträttsinnehavare att avliva katter som med skäl kan antas vara övergivna eller förvildade, med stöd av 7 § tillsynslagen.

9.4.5 Fastighetsägaren/Jakträttsinnehavaren

- ansöker om tillstånd inom tätbebyggt område för att avliva katter enligt 7 § tillsynslagen,
- avlivar katter som med skäl kan antas vara övergivna eller förvildade, med stöd 7 § tillsynslagen.

10 Infångning av katter

10.1 Lagrum

Prop. 1987/88:93, Djurskyddslag, m.m.

30-36 §§ djurskyddslag (1988:534)

7 § lag (1943:459) om tillsyn över hundar och katter

16 kap 13 § brottsbalk (1962:700)

Lag (1938:121) om hittegoods

10.2 Infångning med stöd av djurskyddslagen eller tillsynslagen

En herrelös katt kan fångas in av polismyndigheten efter ett beslut om omhändertagande av katten enligt 31 eller 32 § djurskyddslag. De kostnader som uppkommer vid omhändertagandet får med stöd av 35 § förskötteras av allmänna medel.

Enligt förarbetena till djurskyddslagen så ska ett djur anses utsatt för lidande redan om det ”har övergivits eller [...] lämnas utan tillsyn under en längre tid.”

(Regeringens proposition 1987/88:93, s. 46). Vidare sägs i samma proposition (s. 70) att ett ”omedelbart omhändertagande skall [...] kunna ske när ägaren är okänd eller inte kan anträffas eller när det i övrigt bedöms oundgängligen nödvändigt från djurskyddssynpunkt. Detta kan t.ex. vara fallet då ett djur är övergivet och det av någon anledning inte går att nå ägaren.”

Herrelösa katter kan även infångas med stöd av 7 § tillsynslagen. Den omständigheten att ägaren till djuret inte har kontroll över djuret behöver inte innebära att besittningen har förlorats. Det kan därför vara svårt för polismyndigheten att avgöra om ärendet skall handläggas enligt hittegodslagen eller annan lagstiftning.

10.3 Att tänka på vid infångning av katter

1. När katt infångats skall den förvaras tillräckligt lång tid för att eventuell ägare skall hinna sakna sin katt och kunna ta kontakt med polismyndigheten. Katten bör förvaras åtminstone 5-6 dagar efter annonsering.
2. Om katten är chip/öronmärkt eller har försetts med halsband saknas grund för att de är övergivna eller förvildade.
3. Kattfällor skall vara lämpliga för ändamålet och får inte vara konstruerade så, att de kan skada eller döda katten.
4. Om katt skall avlivas bör samråd ske med legitimerad veterinär om från djurskyddssynpunkt skonsammaste tillvägagångssätt.
5. Sökanden skall ansvara för kostnader för tillstånd, annonsering, infångande, förvaring, veterinärs medverkan och avlivning.

10.4 Ansvarsfördelning

10.4.1 Infångaren

- åläggs att följa djurskyddslagen om denne börjat mata katterna,
- kontaktar polismyndigheten om upphittad katt,

10.4.2 Kontrollmyndigheten

- beslutar om omedelbart omhändertagande enligt 32 § djurskyddslagen

10.4.3 Polismyndigheten

- omhändertar upphittad katt med stöd av tillsynslagen eller hittegodslagen,
- verkställer kontrollmyndighetens eller länsstyrelsens beslut om omhändertagande enligt 31 eller 32 § djurskyddslagen,
- beslutar om omedelbart omhändertagande enligt 32 § djurskyddslagen,
- ombesörjer att katterna avlivas eller säljs enligt 34 § djurskyddslagen
- ger tillstånd inom tätbebyggt område till fastighetsägare/jakträttsinnehavare att avliva katter som med skäl kan antas vara övergivna eller förvildade, med stöd av 7 § tillsynslagen.

11 Skadade och sjuka katter

11.1 Lagrum

30 § djurskyddslag (1988:534)

9 kap 15 § miljöbalk (1998:808)

11.2 Vem får avliva skadade katter?

Enligt 30 § djurskyddslagen får polis eller veterinär avliva ett djur omedelbart om det är svårt skadat (eller sjukt), i brådskande fall av någon annan. Den som avlivat djuret ska underrätta ägaren eller innehavaren, om den inte går att finna, så ska polisen underrättas. I Bilaga 2 återfinns Rikspolisstyrelsens svar efter hemställan från Jordbruksverket över kostnadsansvar för avlivning av skadad eller sjuk upphittad katt.

11.3 Ansvarsfördelning

11.3.1 Upphittaren

- kontaktar polisen eller veterinär (i brådskande fall får annan person än polis och veterinär avliva katten),
- om upphittaren avlivar katten skall denne underrätta ägaren eller innehavaren. Går inte ägaren eller innehavaren att finna skall polismyndigheten kontaktas.

11.3.2 Polismyndigheten

- underrättar ägaren eller innehavaren av katten,
- avlivar katten om den är svårt skadad eller sjuk.
- står för kostnaderna av avlivningen som uppkommer om inte ägaren är känd.

11.3.3 Kontrollmyndigheten

- Överlämnar ärendet för vidare handläggning till polismyndigheten

12 Omplacering av katter

12.1 Lagrum

16, 26 §§ djurskyddslag (1988:534)

5 § Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:5) om kravet på tillstånd enligt 16 § djurskyddslagen för hållande mm av häst, hund, katt och övriga sällskapsdjur, L 120

11-14 §§ Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:18) om uppfödning, försäljning och förvaring av hundar samt förvaringsutrymmen för och avel med hundar och katter, L 102

12.2 Katthem och kattpensionat

Katter omplaceras av olika skäl. I de flesta fall blir katterna placerade tillfälligtvis på ett katthem. Katthemmen kan drivas i olika former, till exempel privat eller genom någon förening/kommunalt. Katthemmen har ofta egna riktlinjer (se till exempel Djurhemsföreningens riktlinjer). Gemensamt för samtliga katthem är att de skall uppfylla djurskyddslagen och att det krävs tillstånd för verksamheten enligt 16 § djurskyddslagen. Detta tillstånd söks hos kontrollmyndigheten. Katthemmen tar på sig ett ansvar att sköta katterna och ge dem nödvändig vård men även att ta hänsyn till kattens tidigare levnadssätt.

Omplacering av katter sker även efter fastställande av ett omhändertagande. Polisen placerar katterna på kattpensionat eller liknande under utredningen. Är katterna friska omplaceras de till nya ägare.

12.3 Ansvarsfördelning

12.3.1 Verksamhetsutövaren

- åläggs att följa djurskyddslagen,

12.3.2 Kontrollmyndigheten

- ger verksamhetstillstånd till katthem enligt 16 § djurskyddslagen,

12.3.3 Polismyndigheten

- omplaceras med stöd av 31 och 32 §§ djurskyddslagen, tillsynslagen eller hittegodslagen upphittade eller omhändertagna katter,

13 Avlivning av katter

13.1 Lagrum

9 kap 15 § miljöbalk (1998:808)

2, 9, 26, 30, 36 §§ djurskyddslag (1988:534)

16 kap 13 § brottsbalk (1962:700)

1-6 §§ Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:7) och allmänna råd om avlivning av hundar, katter och vissa sällskapsdjur, L 24

7 § lag (1943:459) om tillsyn över hundar och katter

3 kap 6 § ordningslag (1993:1617)

Jaktlag (1987:259)

13.2 Vem får avliva en katt?

Avlivning av katt regleras i 2 § djurskyddslagen samt djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om avlivning av hundar, katter och vissa pälsdjur (DFS 2004:7, L 24).

Avlivning av hundar och katter ska ske genom en överdos av narkosmedel eller genom skjutning med ett vapen. Den som ska utföra avlivningen ska vara väl förtrogen med den aktuella avlivningsmetoden samt förvissa sig om att djuret är dött innan vidare åtgärderföretas med kroppen.

Avlivning med narkosmedel ska utföras av en veterinär eller under veterinärt ansvar, av en i metoden särskilt utbildad lekman. Tillförseln av preparatet ska ske genom intravenös eller intraperitoneal (i buken) injektion.

Vid avlivning med skjutvapen får endast vapen tillåtet för jakt samt pistol av kaliber 7,65 eller grövre användas. Skottet ska avfyras mot bakhuvudet (nackregionen) på högst tre meters avstånd. Avlivning med pistol får dock endast ske om vapnets mynning bringas i direkt kontakt med djurets bakhuvud.

Avlivning av kattungar upp till åtta dagars ålder får utföras genom slag mot huvudet. Slaget ska utföras med sådan precision att det medför omedelbar medvetslöshet och död.

Enligt tillsynslagen 7 § får sedan 1987 en katt som med fog kan antas vara övergiven eller förvildad dödas av jakträttshavaren eller någon som företräder denne.

Enligt mål (nr 220-05) i Kammarrätten i Göteborg, dom 2005-10-19, krävs tillstånd för varje enskilt fall av dödande av övergiven eller förvildad katt inom tätbebyggt område. Det är polismyndigheten som avgör den praktiska hanteringen i samband med tillståndsgivningen.

För att avgöra om en katt är herrelös finns listat några omständigheter som noga bör beaktas när man ska försöka bedöma om en katt är övergiven eller bortsprungen. Om en eller flera av följande faktorer uppfylls är det inte troligt att katten är övergiven eller bortsprungen utan att den har en ägare:

- om katten uppehåller sig nära bebyggelse,
- bär halsband,
- är öron- eller chipmärkt,
- är välnärd och har fin päls,
- inte är särskilt skygg.

Kammarrätten i Göteborg säger uttryckligen i ovan nämnda dom, att det strider mot lagstiftarens avsikt att meddela generella tillstånd för en kommun att döda § 7 katter inom tätbebyggda områden. Det är inte heller lagstiftningens syfte att enskilda skyddsjägare skall beviljas generella tillstånd att döda sådana katter.

Det åligger således inte kontrollmyndigheten (kommunens miljökontor) att hantera ärenden gällande avskjutning. Däremot kan kommunen som fastighetsägare/jakträttsinnehavare ha den rätten.

13.3 Ansvarsfördelning

13.3.1 Fastighetsägaren/Jakträttsinnehavaren

- kontaktar i första hand veterinär för avlivning om katten kan hanteras,
- om katten inte går att hantera ansöker om tillstånd för att avliva katten inom tätbebyggt område enligt 7 § tillsynslagen,
- avlivar katter som med skäl kan antas vara övergivna eller förvildade, med stöd 7 § tillsynslagen.

13.3.2 Polismyndigheten

- ger tillstånd till fastighetsägare/jakträttsinnehavare att avliva katter som med skäl kan antas vara övergivna eller förvildade, med stöd av 7 § tillsynslagen.
- avlivar katter som är så sjuka eller svårt skadade att de måste avlivas omedelbart, med stöd av 30 § djurskyddslagen.
- Utreder tillsammans med åklagaren djurplågeri enligt brottsbalken vid "misslyckad" eller felaktigt utförd avlivning av katt, eller vid avlivning av katt utan tillstånd enligt tillsynslagen.

13.3.3 Veterinären

- avlivar katter som är så sjuka eller svårt skadade att de måste avlivas omedelbart, med stöd av 30 § djurskyddslagen.

13.3.4 Kontrollmyndigheten

- Om katten misstänks bära på en allvarlig smittsam sjukdom som kan föras över till människor kan kommunen vidta de åtgärder som krävs för det enskilda fallet.

14 Myndigheter inom djurskyddsområdet

14.1 Jordbruksverket

Jordbruksverket har ansvar för frågor som rör djurskyddet samt djurens hälsa och smittskydd. Enligt djurskyddslagen är Jordbruksverket från den 1 juli 2006 den centrala kontrollmyndigheten gällande djurskydd. I uppdraget ingår att samordna och vägleda kommuner och länsstyrelsers djurskyddsarbete. Innan den 1 juli 2006 var Djurskyddsmyndigheten den centrala kontrollmyndigheten.

14.2 Länsstyrelsen, Rättssekretariatet

Länsstyrelsen ansvarar för den regionala kontrollen av att djurskyddet efterlevs. Till rättssekretariatet på länsstyrelsen kommer från kommunerna överklagningsärenden och omhändertagandenärenden för fastställande. Länsstyrelsen kan också besluta om djurförbud och kan som första instans besluta om omhändertagande av djur.

Det är en jurist som med stöd av länsveterinär på länsstyrelsen som bereder ärenden. Länsstyrelsen kommunicerar med djurägaren för att ta del av hans/hennes synpunkter om sin katthållning. Djuren har oftast veterinärbesiktats vid omhändertagandet och fått en bedömning om de är lämpliga för omplacering eller ej samt om de har några sjukdomar. Finner länsstyrelsen att kommunen har gjort en korrekt bedömning fastställs omhändertagandet. Länsstyrelsen beslutar i allmänhet samtidigt om djuren skall omplaceras, överlåtas eller avlivas. Beslutet skickas till Polismyndigheten som verkställer beslutet d.v.s. omplacerar katterna, överlåter dem eller låter en veterinär avliva dem. Djurägaren har möjlighet att överklaga beslutet om omhändertagande och fastställande av hans/hennes djur hos Länsrätten.

14.3 Polismyndigheten

Polismyndigheten i Västmanlands län arbetar de bland annat med att omhänderta lösspringande hundar och andra djur, samt tillfälligt placera dem om inte anmälan kan ha djuret kvar. Rättsenheten har myndighetskontor i Fagersta, Kolbäcksdalen, Köping, Sala samt Västerås. Närpolisverksamhet finns i Arboga, Fagersta (Norberg och Skinnskatteberg), Kolbäcksdalen (Surahammar och Hallstahammar), Kungsör, Köping, Sala samt Västerås. De är involverade i djurskyddsärenden, men i varierande omfattning. Vissa beslut har näpochefen delegation att fatta som t.ex. Beslut enligt tillsynslagen samt lagen (2000:537) om märkning och registrering av hundar. Andra beslut såsom bl.a. verkställighet enligt djurskyddslagen aktualiserar näpocheferna i de fall djuret/djuren finns i det aktuella näpoområdet. I dessa ärenden är det juristerna som fattar beslut men näpocheferna tillser att verkställigheten av beslutet sker.

Vakthavande befäl är myndighetens representant efter kontorstid på vardagar samt helger. Vakthavande befäl har sålunda delegation avseende samtliga ärenden rörande djur. Om vakthavande befäl fattar beslut enligt djurskyddslagen under-

ställs dessa beslut rättsenheten närmast följande vardag. Dock fattar vakthavande befälet beslut enligt 4 § tillsynslagen.

Det åligger det polismyndigheten bland annat att verkställa omhändertagandebeslut enligt 31 och 32 §§ djurskyddslagen, att själva besluta om omedelbart omhändertagande enligt 32 § djurskyddslagen, att avliva svårt sjuka eller skadade djur enligt 30 § djurskyddslagen, att bistå kommunens djurskyddsinspektör med polishandräckning och att tillsammans med åklagaren (förundersökningsledaren) utreda åtalsanmälningar gällande misstänkt brott mot djurskyddslagen eller misstänkt djurplågeri.

Polisen är tillsynsmyndighet enligt lagen om tillsyn över hundar och katter, lagen om hittegods med flera. Det innebär till exempel att de beslutar om tillstånd till fastighetsägare/ jakträttsinnehavare för att fånga och avliva katt inom tätbebyggt område. Läs vidare under rubrikerna; Infångning av katter samt Avlivning av katter.

Juristerna deltar i alla ärenden enligt djurskyddslagen samt de ärenden som vid behov initieras av näpocheferna samt ger råd och stöd. Juristerna på rättsenheten utbildar även poliserna i gällande lagstiftning.

14.4 Kommunen

Kommunen är den lokala kontrollmyndigheten. Med stöd av 24 § djurskyddslagen utövar kontrollmyndigheten offentlig kontroll av efterlevnaden av djurskyddslagen eller föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen. Det är den eller de nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet som utövar offentlig kontroll. Nämnden ska ha tillgång till djurskyddsutbildad personal i den omfattning som behövs för att kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt. Det är alltid nämnden som har det yttersta ansvaret för att djurskyddet efterlevs. Nämnden har möjlighet att delegera beslutanderätten till djurskyddsinspektör då ärenden kan kräva snabba beslut som omhändertaganden. Orsaken är att omhändertaganden ofta är ärenden som kräver en snabb handläggning oftast samma dag. När miljö- och hälsoskyddsnämnden fattat ett omhändertagandebeslut skickas beslutet till Länsstyrelsen som skall besluta om det skall fastställas eller återförvisas till kommunen.

15 Organisationer och föreningar

Det finns många organisationer och föreningar inom katt- och djurskyddsområdet; bland andra kan följande nämnas:

15.1 Fédération Internationale Féline, FIFe

FIFe är en sammanslutning av föreningar som representerar 43 länder. Medlemsländernas organisationer har valt att följa samma regler med avseende på standard, rasnamn, utställningar, domare samt domarkandidater. I Sverige är det den centrala organisationen SVERAK med sina lokala kattklubbar anslutna.

15.2 Sveriges Kattklubbars Riksförbund, SVERAK

Sveriges Kattklubbars Riksförbund, SVERAK, är en ideell förening och den svenska centrala organisationen av ett femtiotal SVERAK-klubbarna med cirka 8 000 enskilda medlemmar. I Västmanland finns tre lokala klubbar; Kattklubben klöset, Mälarkatten samt Västerås kattklubb.

SVERAKs syften är att:

- a) verka för att ständigt höja kattens status i samhället
- b) upprätthålla god kontakt med myndigheter, massmedia, veterinära institutioner och djurskyddsorganisationer
- c) aktivt motverka alla missförhållanden inom katthållning
- d) föra gemensam stambok åt anslutna klubbar
- e) arbeta för en framåtsträvande avel i enlighet med FIFes standard för respektive ras.
- f) inte medverka till avsiktlig avel på katter där avkomman ej är berättigad till registrering i stamboken
- g) internationellt representera svensk kattsport
- h) utan intrång i de anslutna klubbarnas arbete, sammanföra och sammanhålla svensk kattsport för att genom ett samfällt arbete inåt och under gemensamt uppträdande utåt söka kattsportens mål.

15.3 Djurskyddet Sverige

Djurskyddet Sverige är en ideell riksorganisation med 57 anslutna lokala djurskyddsföreningar runt om i Sverige. Organisationen har cirka 12 000 medlemmar och har arbetat i över hundra år för att förbättra djurskyddslagstiftningen. I Västmanland finns två lokala föreningar; Djurskyddet Köping Kattvännerna och Djurskyddet Huskatten Västerås.

Djurskyddet arbetar för;

- att djur ska skyddas mot sjukdom, smärta, mentalt och fysiskt lidande och stress. Alla djur ska respekteras som levande och kännande individer.
- att alla barn och ungdomar ska få en obligatorisk undervisning i etik och djurskydd på grundskolenivå.
- att alla människor som håller djur, och därmed har ansvar för deras skötsel och vård, ska ha den utbildning och kompetens som innebär att ett fullgott djurskydd efterlevs. Alla människor som tar sig an djur har ansvar för deras skötsel och vård.
- att alla djur, genom regelverk, garanteras ett skydd som innebär att de respekteras och behandlas väl. Vi arbetar för att regelverket utvecklas och förbättras.
- att genom kunskapsförmedling och opinionsbildning förbättra djurens villkor.

15.4 Djurhemsföreningen

Målet bör vara att alla djurägare tar sitt ansvar för sitt djur och inte tar för givet att djurhemmen ska ta över ansvaret.

Enskilda djurhem kan anslutas till Djurhemsföreningen. Anslutning är kostnadsfri och medför möjlighet att ansöka om ekonomiska bidrag. Ledamöter besöker djurhem anslutna till Djurhemsföreningen. Dessa besök förstärker samarbetet och underlättar för styrelsen att fatta beslut då djurhemmen söker ekonomiskt stöd. Alla anslutna djurhem har sin ”egen” representant i styrelsen som har ansvaret att besöka och vidmakthålla kontakten med djurhemmet. Besöken resulterar i en skriftlig rapportering som presenteras vid styrelsemötena.

Föreningen utgörs av ett representantskap som för närvarande består av följande personer och organisationer:

Djurskyddsorganisationer:

Djurskyddet Sverige

Föreningen Djurens Vänners Riksorganisation

Utbildnings- och intresseorganisationer:

Svenska Blå Stjärnan

För hitta ett katthem kan man kontakta sin kommuns miljöförvaltning, Djurskyddet Sverige, Djurhemsföreningen eller söka på Gula Sidorna.

16 Källförteckning

16.1 Propositioner

1987/88:93 om Djurskyddslag m m

16.2 Lagar

Brottsbalk (1962:700)

Djurskyddslag (1988:534)

Jordabalk (1970:994)

Lag (1943:459) om tillsyn över hundar och katter

Lag (1938:121) om hittegoods

Miljöbalk (1998:808)

Ordningslag (1993:1617)

16.3 Förordningar

Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

16.4 Föreskrifter och allmänna råd

Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:5) om kravet på tillstånd enligt 16 § djurskyddslagen (1988:534) för hållande m m av häst, hund, katt och övriga sällskapsdjur L 120

Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:7) och allmänna råd om avlivning av hundar, katter och vissa sällskapsdjur L 24

Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:14) om operativa ingrepp på eller injektioner till djur L 41

Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:18) om uppfödning, försäljning och förvaring av hundar samt förvaringsutrymmen för och avel med hundar och katter L 102

16.5 Domar

Kammarrätten i Göteborg, Avd 3, dom 2005-10-19, mål nr 220-05; tillstånd att döda katt enligt 7 § tillsynslagen ska avse varje individuell katt

Stockholms tingsrätt, Avd 9, Miljödomstolen, rotel 7, dom 2001-12-20, mål M 398-00; lösspringande katter utgjorde inte en olägenhet för människors hälsa

16.6 Litteratur

Striwing, Helena/Åslund, Mikael: Djurskydd, fakta och tips, Författares Bokmaskin 2005

Bilaga 1 Sammanställning över hantering av kattärenden i kommunerna

Kommun	Frågor och svar
	<i>Vanligaste kattproblemen?</i>
Arboga	Lösspringande katter vilda/hyreshus
Västm.-Dalarna	Personer med för många katter
Hallstahammar	Klagomål på katter som förorenar i sandlådor, rabatter, altaner etc
	Omärkta katter som matas => problem
Kungsör	Förorenar hos grannar (repar lacken på bilar etc)
	Okontrollerad förökning på landsbygden
Köping	Övergivna katter/vildkatter
	Katthållare med för många katter
	Katter som stör och förstör hos grannar
Sala	Omärkta (herrelösa?) katter som förorenar inom bostadsområden
Skinnskatteberg	Vildkatter (som oftast inte är vilda)
Surahammar	Katter som förorenar i sandlådor och rabatter
	Enstaka vildkatter
Västerås	Kattsamlare
	Herrelösa/förvildade katter i stora "kolonier"
	Herrelösa/förvildade katter i stora "kolonier"
	Enstaka herrelösa/förvildade katter
	Katter (som har ägare) som är olägenhet för närboende
	Vanskötta katter (som har ägare)
	<i>Finns en handledning för kattfrågor?</i>
Arboga	Nej, inget heltäckande
Västm.-Dalarna	Ja, vid kattklagomål
Hallstahammar	Egen skriven, ska under året skrivas om till en rutin i kvalitetsarbetet
Kungsör	Nej
Köping	Enkel för skadad katt utan känd ägare/övergiven katt
	Enkel rutin för hur övergivna/vilda katter ska hanteras i samarbete med anmälare + polis + kommunal viltvårdare
Sala	Nej, bortsett från en policy m a p hälsoskydd
Skinnskatteberg	Nej
Surahammar	Nej
Västerås	Enkla rutiner i "Handboken" vid klagomål om olägenheter eller vanvård
	Hänvisar till polisen, saneringskyttar eller katthemmet

	<i>Hur fungerar kontakten med polisen?</i>
Arboga	De är inte intresserade av frågan. Godkänner efter utredning av oss, avlivning av förvildad katt
Västm.-Dalarna	Inte så bra. De vill inte gärna ha med katter att göra
Hallstahammar	Olika från fall till fall, polisen hänvisar alltid till oss i första hand
Kungsör	Har ej behövts i kattärenden. I övrigt har samarbetet varit bra
Köping	Bra!
Sala	Inte alls när det gäller katter
Skinnskatteberg	-
Surahammar	-
Västerås	Inte bra. Polisen hänvisar alltid tillbaka till oss när det gäller katter
	Fungerar bra när det gäller handräckning, omhändertaganden etc.

Bilaga 2 Rikspolisstyrelsens skrivelse om kostnadsansvar för avlivning av djur enligt 30 § djurskyddslag

Rikspolisstyrelsen
Polisbyrån
Polissektionen, ms

Datum
1994-03-01

Diarienum (Åberopaa vid korresp)
POB-226-3738/92
Er referens

SALA KOMMUN Bygg- och Miljöförvaltningen
2002 -02- 2 5
Diarienum
DpD:

Jordbruksverket
Djurhälsoenheten
551 82 JÖNKÖPING

STATENS JORDBRUKSVERK
Ink 1994-03-04
Dnr 30-2991/92

Angående kostnadsansvar för avlivning av djur enligt 30 § djurskyddslagen (30 2991/92)

Jordbruksverket har hemställt om Rikspolisstyrelsens yttrande i rubricerat ärende. Rikspolisstyrelsen får med anledning härav anföra följande.

Inom polisväsendet har det genomförts ett nytt ekonomisystem innebärande bl.a. att polismyndigheterna får sina medelsramar fastlagda av länsstyrelsen. Det har samtidigt skett en reduktion av polisväsendets totala medelsramar vilket naturligtvis medfört en större ekonomisk återhållsamhet hos myndigheterna.

I Jaktförordningen (1987:905) § 33 anges hur det skall förfaras med ett antal djurarter. Om ett sådant djur omhändertas, påträffas dött eller dödas när sådant djur är fredat tillfaller det staten.

I § 34 Jaktförordningen anges hur det skall förfaras med älg eller hjort som skadats av annan orsak än påskjutning och med anledning härav dött eller avlivats under fredningstid.

Den som påträffat, omhändertagit eller dödat sådant djur skall snarast anmäla förhållandet till polismyndigheten.

Den som haft kostnader med anledning av en anmälan till polismyndigheten kan få ersättning ur jaktvårdsfonden.

Enligt djurskyddslagen (1988:534) § 30 framgår följande:

" Påträffas djur så svårt sjukt eller skadat att det bör avlivas omedelbart får en veterinär eller en polisman och i brådskande fall någon annan avliva djuret.

Postadress:
Box 122 56
S-102 26 STOCKHOLM

Telefon:
Växel 08-769 7000

Telefon:
Direktval 08-769

Telefax:
08-...

Telex:
19872 RPS STH S

Den som har avlivat djuret skall underrätta ägaren eller innehavaren av djuret om detta. Om detta inte kan ske skall polismyndigheten underrättas.

Kostnader som uppkommer bl.a. på grund av avlivning får förskottas av allmänna medel. Om ägaren är känd skall kostnaden betalas av denne om det inte finns särskilda skäl till annat.

I övriga fall är det är Rikspolisstyrelsens uppfattning att kostnaderna för avlivningen av sådana husdjur vars ägare ej är känd eller kunnat spåras skall betalas av polismyndigheten från dess förvaltningsanslag. Samråd har skett med ekonomibyrån, Rikspolisstyrelsen.

Med vänlig hälsning

RIKSPOLISSTYRELSEN

Ann-Marie Orler

Lars V Johansson

Bilaga 3 Jordbruksverkets skrivelse angående kostnadsansvar för att avliva skadad eller sjuk katt som upphittats av enskild

**JORDBRUKS
VERKET**

Djurhälsoenheten
Veterinärrådet J-O Rönnegård

1994-03-04

30-2991/92

Miljö- och hälsoskyddskontoret
Box 307 00
701 35 Örebro

1900-85
Länsstyrelsen i U län
Ank. dat.

1994-03-10
371-1998-94

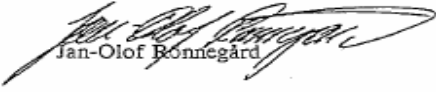
SALA KOMMUN
Bygg- och miljöförvaltningen

2002-02-25

Ang skyldighet för polismyndighet att avliva skadad eller sjuk katt som upphittats av enskild.

I skrivelse till Jordbruksverket den 31 juli 1992 har miljö- och hälsoskyddsförvaltningen i Örebro kommun efterfrågat kostnadsansvaret för avlivningskostnader rörande sjuk eller skadad katt som upphittas av en enskild person.

Jordbruksverket har i ärendet inhämtat yttrande från Rikspolisstyrelsen vars yttrande bifogas. Av yttrandet framgår bl a att kostnaderna för avlivningen av sådana husdjur vars ägare ej är känd eller kunnat spåras skall betalas av polismyndigheten från dess förvaltningsanslag.

Jan-Olof Rönnegård

Kopia: Länsveterinärerna f v b till länens polisdistrikt och kommunala djurskyddstillsynsmyndigheter.

Postadress
551 82 JÖNKÖPING

Besöksadress
Vallgatan 8

Telefon
036-155000

Telefax
036-190546

Telex
70991 SJV S

Postgiro
15666-1

Bilaga 4 Djurskyddsmyndighetens yttrande

Inledning

Katter anses i svensk lagstiftning vara saker (lös egendom). Herrelösa katter (både bortsprungna och övergivna) kan omfattas av flera olika lagstiftningar, både som djur och som saker. Sålunda kan de omfattas av djurskyddslagen (1988:543), lagen (1943:459) om tillsyn över hundar och katter (tillsynslagen) samt olika hittegodsbestämmelser, med lagarnas följdförfattningar.

Djurskyddslagen

Djurskyddslagen avser, enligt dess 1 §, vård och behandling av bland annat husdjur samt andra djur om de hålls i fångenskap. Hovrätten för Västra Sverige har i en dom den 19 april 2002 ansett att en herrelös katt inte omfattades av djurskyddslagen eftersom den inte ägdes av någon. I ett beslut den 23 november 1977 har dock Justitieombudsmannen (JO) ansett att herrelösa katter omfattas av djurskyddslagstiftningen.¹ Enligt Djurskyddsmyndighetens mening är denna uppfattning riktig, d.v.s. även herrelösa katter omfattas av djurskyddslagstiftningen.

Eftersom herrelösa katter omfattas av djurskyddslagen skulle de kunna omhändertas med stöd av 31 eller 32 § djurskyddslagen. Det kan nämnas att enligt förarbetena till djurskyddslagen så ska ett djur anses utsatt för lidande redan om det är övergivet.² Ett omhändertaget djur kan överlåtas eller avlivas efter beslut av länsstyrelsen (34 § första stycket djurskyddslagen). Ett sådant beslut ska verkställas av polismyndighet (34 § tredje stycket djurskyddslagen). Vid ett omhändertagande skall kostnaderna, enligt 35 § andra stycket djurskyddslagen, som huvudregel betalas av den mot vilken åtgärden har riktats.

Tillsynslagen

Enligt en departementsskrivelse från 1996 har 7 § tillsynslagen i praktiken kommit att användas för att ta hand om lösspringande katter.³ 7 § tillsynslagen lyder: "En katt som med skäl kan antas vara övergiven eller förvildad, får dödas av jakt rättshavaren eller av någon som företräder denne. Inom tätbebyggt område krävs dock tillstånd av polismyndigheten." Bestämmelsen fanns tidigare i jaktlagstiftningen, men överfördes 1988 från 23 § lagen (1938:274) om rätt till jakt till tillsynslagen. Av förarbetena till ändringen framgår dock att bestämmelsen alltjämt främst var avsedd som en viltvårdsbestämmelse.⁴ Det är därför, även om det förekommer i praxis, något tveksamt att använda den för avlivning p.g.a. påstådda sanitära olägenheter eller ordningsskäl. Rätten att döda katten tillkommer jakt rättshavaren, vilket enligt 10 § jaktlagen (1987:259) som huvudregel innebär fas-

¹ JO:s ämbetsberättelse 1978/79 sid. 458ff.

² Regeringens proposition 1987/88:93 sid. 46.

³ Ds 1996:32 "Förslag till lag om tillsyn över hundar och katter" sid. 15.

⁴ Regeringens proposition 1986/87:58 sid. 97.

tighetsägaren, men ofta är det kommunala skyttar som utför dödandet på dennes uppdrag. Det finns dock kommuner som inte inhämtar jakträttshavarens tillstånd.

Det har i praxis ansetts att 23 § lagen om rätt till jakt⁵ gett rätt att inte bara döda katt direkt, utan även att fånga in en katt för att döda den senare eller låta annan döda den. Bestämmelsen gav dock inte rätt att förfoga över en katt i något annat syfte än att avliva den.⁶ Troligen bör 7 § tillsynslagen tolkas på samma sätt.

Hittegodsbestämmelser

Bestämmelser om behandlingen av hittegods finns i flera olika författningar.

Enligt 1 § lagen (1938:121) om hittegods (hittegodslagen) skall var och en som hittar något utan oskäligt dröjsmål anmäla fyndet hos polismyndighet. Är ägaren till godset känd, får upphittaren istället underrätta honom om fyndet.

Eftersom hittegodslagen avser att skydda ägarens rättigheter så omfattas, enligt myndighetens mening, en övergiven katt inte av hittegodslagen. En bortsprungen katt skulle däremot kunna omfattas av hittegodslagen. För att något ska anses som hittegod ska det dels ha kommit ur ägarens besittning, dels inte vara övergivet.⁷ En bortsprungen katt har inte övergivits av ägaren, men frågan om den har kommit ur ägarens besittning är inte helt lätt att avgöra.

Även kvarglömt gods ska behandlas enligt hittegodslagen, dock att ingen hittelön utgår. Bestämmelser om kvarglömt eller borttappat gods på allmänna transportmedel finns i kungörelsen (1972:17) om behandling av föremål som upphittats inom flygplats eller på luftfartyg, m.m., 8 § förordningen (1985:200) om järnvägsbefordringsskyldighet m.m. och förordningen (1985:201) om behandling av föremål som har upphittats i spårvägs-, tunnelbane-, eller busstrafik. Gemensamt för reglerna är att den som hittar något kvarglömt ska överlämna det till trafikföretaget.

Gemensamt för allt hittegods är att det skall omhändertas av någon och att det efter en viss frist utan att någon ägare kan finnas måste avyttras på något sätt. Enligt hittegodslagen tillfaller godset upphittaren eller staten. Gods som tillfaller staten kan säljas eller förstöras. Hittegods inom luftfarten tillfaller förvararen, medan det beträffande hittegods på järnväg, spårvagn, tunnelbana och buss helt enkelt stadgas att det ska säljas eller bortskaffas. Med tanke på att katter tyvärr ofta har ett ganska lågt värde (förutom raskatter) torde fristens utgång ofta innebära att de avlivas. Enligt punkt 3.2.2. Rikspolisstyrelsens allmänna råd angående hantering m m av hittegods (FAP 650-2) är avlivning ett sista hands alternativ. Samråd bör också ske med lokal djurskydds förening, som även bör få möjlighet att omhänderta djuret om det annars måste avlivas.

---

⁵ Katt, som anträffas utanför gård eller trädgård där den hör hemma, må av jakträttsinnehavaren eller hans folk saklöst dödas. Inom tätbebyggt område erfordras dock tillstånd av polismyndigheten.

⁶ NJA 1973 s 319, sid. 326.

⁷ Ds Ju 1980:11 "Hittegods m.m." sid. 64ff.

Avslutning

Både bortsprungna och övergivna katter omfattas av djurskyddslagen. En bortsprungen katt torde vara att anse som borttappad innan den blir förvildad, varför den omfattas även av hittegodslagen och efter ett tag också av tillsynslagen. Till slut omfattas den bortsprungna katten av tre olika lagstiftningar som erbjuder olika lösningar på praktiskt taget samma problem. En övergiven katt omfattas däremot inte av hittegodslagen men väl av djurskyddslagen och tillsynslagen.

Ingår i Länsstyrelsen rapportserie
ISSN 0284 - 8813

Har du frågor, önskar fler exemplar m m, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 86 Västerås
Tel 021-19 50 00 | Fax 021-19 51 35 | E-post lanstyrelsen@u.lst.se
www.vastmanland.lst.se